

УДК 784.011.4(477.83-21ДРО):377.8:78
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/70-1-9>

Андрій БОЖЕНСЬКИЙ,
orcid.org/0009-0001-9341-1380

*аспірант кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва
Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка,
заступник директора з виховної роботи
Дрогобицького фахового музичного коледжу імені Василя Барвінського
(Дрогобич, Львівська область, Україна) a.bozhenskyi@gmail.com*

ДРОГОБИЦЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМ. В. БАРВІНСЬКОГО В ІСТОРИЧНІЙ ПАРАДИГМІ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА ДРОГОБИЧЧИНИ

У статті розглядається стан культурно-мистецького простору Дрогобиччини в міжвоєнний період, етапи формування і розвитку академічного вокального мистецтва та роль музичних навчальних закладів від 20-х років міжвоєнного періоду ХХ століття до 20-х років ХХІ століття.

Академічний вокальний спів є важливим сегментом функціонування українського мистецтва. Якщо концертний простір сьогодення заповнений популярними піснями, які доступні і зрозумілі пересічному слухачеві, але не завжди досягають непересічного естетичного та смислового рівнів, то академічне вокальне мистецтво розраховане на високопрофесійних музикантів, підготовлених слухачів із небуденним інтелектуальним рівнем, відповідними духовними запитами, особливою художньою рецепцією. На професійних вокалістів покладена місія виняткової мистецької професіоналізації виконавського рівня, а також просвітницьке виховання слухачької аудиторії. Важливим сегментом у цьому процесі є вищі навчальні музичні заклади, серед яких – Дрогобицький музичний фаховий коледж імені Василя Барвінського.

Підґрунтя для навчання сольним співом заклала Філія Музичного Інституту імені Миколи Лисенка, яка діяла у 1923–1939 роках і яка була першим професійним музичним навчальним закладом в Дрогобичі. Дрогобицький музичний фаховий коледж ім. В. Барвінського опосередковано став наступником філії, продовжуючи її надбання. Основна увага у статті акцентується на функціонуванні відділу «Спів» як одного із самостійних навчальних підрозділів ДМФК ім. В. Барвінського. Виокремлено постаті провідних викладачів циклової комісії, що виховали і виховують талановиту молодь, перспективних музичних вокалістів, які своїми досягненнями сприяють визнанню престижності академічного вокального співу. Тема розвитку академічного вокального мистецтва в контексті соціокультурних процесів на Дрогобиччині є новаторською і практично не досліджувалася науковцями, що робить її актуальною і цікавою. Розкриття процесу формування академічного вокального мистецтва, його еволюційних етапів стане ще одним сегментом в історії музичної культури Дрогобича.

Ключові слова: академічний вокальний спів, Філія Музичного Інституту ім. М. Лисенка, Дрогобицький музичний фаховий коледж, солоспів, музичні навчальні заклади, музична культура.

Andrii BOZHENSKYI,
orcid.org/0009-0001-9341-1380

*Postgraduate student at the Vocal and Choral, Choreographic and Fine Arts Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
Deputy Director for Didactic Work
Drohobych Vasyl Barvinsky Music Applied College
(Drohobych, Lviv region, Ukraine) a.bozhenskyi@gmail.com*

DROHOBYCH VASIL BARVINSKYI PROFESSIONAL MUSICAL COLLEGE IN THE HISTORICAL PARADIGM OF THE VOCAL ART OF DROHOBYCHCHYNA

Foundations for solo singing musical education were laid by the Outpost Campus of Mykola Lysenko Musical Institute (1923–1939) which was the first-ever professional musical education institution in Drohobych.

Academic vocal singing is an important segment of creative arts in the Ukrainian cultural and artistic arena. Nowadays, concerts on stage are mostly pop music gigs performed by artists singing songs that are straightforward and straightaway relatable to the average audience. More often than not, however, such pop songs are a far cry from the sublime in terms of their aesthetics. Academic vocal singing, on the other hand, is a variety of arts meant to attract top quality musicians as performers and educated listeners as recipients whereby either group is expected to possess a high level of intelligence, spiritual needs, and distinctive artistic perceptiveness. Professional vocal singers have a mission to bring performanship to the highest level and educate and broaden the outlook of the audience at the same time. One important element of this process is the system of higher education musical institutions such as Drohobych Vasyl Barvinskyi Professional Musical

College. The article contains a detailed analysis of the environment and conditions in which culture and arts were functioning in Drohobych city and county in the period between the World Wars, traces the development of academic vocal arts in Drohobych, and presents an overview of the role played by musical education institutions in Drohobych over the century: from the 1920s to the 2020s.

The ensuing Drohobych Vasyl Barvinskyi Professional Musical College – its de facto successor – took on the mantle and cherished its tradition ever since. The article focuses on the processes underlying the operation of the Singing Department as a substantive unit of the Barvinsky Musical College. The author has highlighted prominent professors of the Cycle Commission (Methodological Board) who have educated (and, indeed, are presently educating) talented young people, promising, quality level vocal singers who, through their achievements, contribute to the increase of the prestige of academic vocal singing.

The topic of development of academic vocal singing in the context of social and cultural processes in Drohobych City and County is a field of academic studies hitherto unexplored by researchers – and is hence a relevant topic of interest of the present time. As the investigations continue into the genesis of academic vocal singing arts, an in-depth description of it, stage-by-stage, shall become yet another segment in the history of the musical culture of Drohobych.

Key words: *academic vocal singing, Outpost Campus of Mykola Lysenko Musical Institute, Drohobych Vasyl Barvinskyi Professional Musical College, solo singing, musical education institutions, musical culture.*

Постановка проблеми. У соціокультурному вимірі Дрогобиччини чільне місце посідає царина мистецько-музичного життя, формування якої активно та доволі плідно розпочалося у міжвоєнний період і сягнуло високого розквіту на межі ХХ–ХХІ століть. Це й не дивно, адже Дрогобич є одним з найбільших культурних осередків не лише Львівщини, а й України загалом.

Невід’ємною складовою професійного виконавського мистецтва цього ареалу Галичини є академічний вокальний спів, який найбільш потужно почав функціонувати в роки незалежності України. Він органічно входить у регіональну музичну культуру, репрезентуючи високий професійний рівень виконавської майстерності, причому, на різних щаблях мистецьких заходів: Львівщина, Україна, закордоння. Відрадно те, що вокальне виконання є складовою музичної педагогіки, а також і композиторської творчості.

Крім того, академічний вокальний спів на сьогодні є важливим сегментом функціонування українського культурного-мистецького світу. Якщо, скажімо, сучасна популярна пісенна культура займає чільне місце на концертній естраді і є доступною й зрозумілою пересічному слухачеві, то академічне вокальне мистецтво головно розраховане на високопрофесійних виконавців та на підготовлених слухачів. Провідна роль у цьому аспекті творення вокальної академічної школи належить вищим музичними закладам. Саме на них покладено обов’язок формування перспективних вокалістів, які сприяють визнанню престижності академічного вокального співу, стають авангардом високого мистецтва в соціокультурному просторі України. Одним з осередків такої високої формації академічного вокального мистецтва є Дрогобицький музичний фаховий коледж імені Василя Барвінського, зокрема, відділ «Спів».

Аналіз досліджень. На сьогодні у працях науковців ґрунтовно висвітлено тематику хорового мистецтва Галицького підгір’я, його розвитку і функціонування в регіоні. Для прикладу, розвій хорової майстерності на Дрогобиччині детально проаналізовано у науковій студії І. Бермес «Еволюція хорового руху на Дрогобиччині в контексті розвитку культури Галичини...» (Бермес, 2003). Солідним дослідженням про професійні та аматорські хорові колективи, їх керівників, зокрема в дрогобицькому регіоні, є монографія М. Бурбана «Українські хори та диригенти» (Бурбан, 2007). На початку ХХІ століття опубліковані ґрунтовні розвідки науковців ДДПУ ім. Івана Франка А. Душного, А. Боженського про баянно-акордеонне мистецтво Дрогобиччини (Душний, Боженський, 2012, 2014). Вагомим науковим внеском щодо вивчення особливостей функціонування дрогобицьких музичних навчальних закладів як осередків формації професійного музичного мистецтва стала дисертація Л. Мартиніва (Мартинів, 2019), монографія Ю. Чумака та О. Сенік (Чумак, Сенік, 2023). Проте, як бачимо, етапи формування та функціонування академічного вокального мистецтва на Дрогобиччині, роль у цьому процесі вищих музичних навчальних закладів, зокрема Дрогобицького музичного фахового коледжу ім. Василя Барвінського, не набули належної уваги серед дослідників і згадуються побіжно в контексті історії хорового виконавства краю.

Мета статті – розкрити роль Дрогобицького музичного фахового коледжу ім. В. Барвінського, зокрема, відділу «Спів», як одного із сегментів навчальної структури у формуванні академічного вокального мистецтва Дрогобиччини.

Виклад основного матеріалу. Співочі товариства, хорові гуртки становили ті осередки, в яких підтримувалися ідеї національної ідентичності, велася культурно-просвітницька робота.

Цей соціокультурний процес був глибинним явищем в культурно-мистецькому просторі як Галичини, так і України загалом. Адже хорове мистецтво – це незмірний сегмент української музичної культури, який своїми витокami сягає дохристиянської Русі і який весь час збагачувався найкращими взірцями духовної професійної музики. Своєрідної кульмінації хорова культура досягла у творчості М. Лисенка, К. Стеценка, М. Леонтовича, О. Кошиця, Ст. Людкевича, вона кризнить стильовою та жанровою множинністю, тяжінням до трансформації усталених жанрів у музичному доробку Лесі Дичко, Євгена Станковича, Валентина Сильвестрова, Івана Карабиця.

Доречно зазначити, що хори завжди були однією з перших платформ єднання українців на чужині. Уже в роки першої хвилі еміграції до Канади (1891 р.) українські громади будували свої Народні доми, при яких починали діяти аматорські театральні гуртки із невеликими капелами.

Хорове мистецтво посідає ключове місце у формуванні й розвитку професійної музичної культури на Дрогобиччині. Зокрема, при переважній більшості товариств (освітні, ремісничі, кооперативні, спортивні та ін.) функціонували аматорські хорові колективи, які влаштовували мистецькі імпрези на честь релігійних свят чи, скажімо, в Шевченківські дні. У той час, як не дивно, академічний вокальний спів не був поширений в соціокультурному житті дрогобицького регіону. Співаки-солісти як учасники аматорських хорових колективів не позиціонували себе окремо, не виступали в основному з власними сольними програмами. Хоча деякі опубліковані джерела містять інформацію про епізодичні виступи на той час професійних вокалістів в м. Дрогобичі. Так, 13 травня 1916 року з нагоди відкриття в Дрогобичі пам'ятника «Залізного Лицаря» відбувся міський концерт, в якому співачка Ірена д'Альберт-Задембовська виконала солоспів Віктора Матюка «Цвітка дрібная» на слова М. Шашкевича (Українське слово, 1916: 2). Четвертого лютого 1921 року в місті відбувся концерт відомої на теренах Європи української оперної співачки Олександри Любич-Парахоняк (1897–1977), за участю Василя Барвінського (1888–1963) як піаніста і акомпаніатора, а також скрипаля Євгена Перфецького (1882–1936). У концерті прозвучали солоспів «Як би мені черевички» Миколи Лисенка, «Колисанка» Станіслава Людкевича, «Добрий день» Едварда Гріга, тріо для сопрано, фортепіано та скрипки «Пісня пісень» Василя Барвінського та твори європейської класики: арія з опери «Мадам Батерфляй»

Джіакомо Пуччіні, «Donna vorrei morir» Франческо Тості (Чумак, Сенік, 2023: 70). У 20-х роках міжвоєнного періоду епізодично виступав на концертах Теофіль Дуб (баритон) – диригент бориславського хору «Боян» і керівник хору Дрогобицької української гімназії ім. Івана Франка (Мартинів, 2019: 47). У 1927–1928 роках в межах концертного турне на користь «фінансової санації» української захоронки в Дрогобичі виступив Модест Менцинський (Нижанковський, 1973: 648–650). Концертна програма містила твори Миколи Лисенка на слова Тараса Шевченка («Мені однаково», «За думкою дума», «Минають дні, минають ночі», «Ой, Дніпре, мій Дніпре», «Гетьмани, гетьмани») та Дениса Січинського («Як почуєш вночі» на сл. Івана Франка, «Ой, лети павутиння» на сл. Маріана Гавалевича). Партію фортепіано виконував композитор і піаніст Василь Барвінський. У 20-х роках минулого століття солісткою мішаного хору «Дрогобицький Боян» була Магдалина Созанська – випускниця Музичного Інституту ім. М. Лисенка класу вокалу Соломії Крушельницької (Созанська, 1978: 576). Чотирнадцятого травня 1933 року «Дрогобицький Боян» і Філія Музичного Інституту ім. М. Лисенка організували концерт до роковин смерті композитора. Програма бенефісу включала солоспів М. Лисенка у виконанні викладачів філії О. Лепкової та Т. Дуба (Горак, 2019: 594).

Перші спроби професійного навчання академічного співу розпочала Філія Музичного Інституту ім. М. Лисенка, яка відкрилася в Дрогобичі шостого листопада 1923 року (Горак, 2019: 17). Інституція стала домінуючим освітнім музичним закладом, «якісно відтіснивши на задній план осередки польської та єврейської громад» (Мартинів, 2019: 30).

В оголошенні про набір учнів (елевів) на навчання поряд із музичними предметами вказувався «сольоспів» («Діло», 1923: 6). Уроки сольного співу належали до практичних занять поряд із урокам сольфеджіо, хорового співу, гри на фортепіано, скрипці, альті, віолончелі, духових інструментах (Горак, 2019: 595). З протоколів Музичного товариства ім. М. Лисенка випливає, що наука сольного співу не набула широкого розповсюдження серед учнів. Так, у перший рік навчання (1923/1924 н. р.) учнів не було. У 1924/1925 н. р. навчалось 3 елєви, у 1925/1926 н. р. – 4 елєви (Горак, 2019: 54, 61). Надалі у звітах про іспити учні сольного співу не згадуються. У жовтні 1925 року Виділ (керівництво) Музичного Товариства ім. М. Лисенка скеровує на роботу «до науки сольоспіву» в дрогобицьку філію викладачку

Вищого Музичного Інституту Галину П'ясецьку (1894–1978) (Горак, 2019: 47). Однак відсутність вихованців у школі спричинило її повернення 1927 року до Львова. Брак якісних виконавців-солістів був відчутний і на щорічних пописах (відкритих екзаменах). У дописі про концерт в Народному Домі від 19 лютого 1928 року рецензент висловлює побажання: «Варто би конче впровадити науку сольоспіву, якого бракло на цьому пописі, в якій повинен би може бути в українській муз[ичній] школі чи не найважливішим предметом навчання» (Горак, 2019: 594).

Новим етапом формування академічного вокального мистецтва на Дрогобищині стає заснування 1945 року музичного училища (від 2016 року – Дрогобицький музичний коледж ім. Василя Барвінського) (Чумак, Сенік, 2023: 30). Восьмого червня 1945 року Дрогобицький обласний відділ у справах мистецтв при облвиконкомі оголошує набір студентів на навчання. Серед інших предметів вказується і вокал (Чумак, Сенік, 2023: 88). Однак знову ж таки відсутність кандидатів щодо студіювання академічного співу (очевидно непопулярного тогочасного мистецтва на теренах Галичини) не сприяло створенню відділу з однойменною назвою як окремої структурної одиниці. Академічний вокал (постановка голосу) протягом декількох десятиліть був прерогативою студентів хорового відділу. Деякі з них виявляли високий рівень оволодіння цим мистецтвом наспіву і достойно представляли навчальний заклад у межах країни. Під час Республіканської методичної конференції вокалістів, яка відбулася першого липня 1949 року в Києві, виступила студентка III курсу М. Ковальчук (Мартинів, 2019: 101). Крім того, в стінах музичного училища неодноразово проводилися конкурси на краще виконання творів українських та іноземних композиторів. Однією з перших викладачів вокалу згадується Ксенія Рудакова.

Під час формування та функціонування засад академічного вокального співу в Дрогобицькому музичному училищі можна виокремити декілька етапів. Перший (60–70-ті роки минулого століття) пов'язаний з іменами Одарки Бандрівської (Ольхової), Олени Шумової (Супоніної), Марії Коробань, Олега Цигилика, Галини Теслюк, Богдана Щурика. Ці викладачі отримали якісну професійну музичну освіту у вищих навчальних інституціях України і заклали в Дрогобицькому музичному училищі основи кваліфікованого оволодіння академічним співом. Легендою в навчанні академічного вокалу Дрогобицького музичного училища можна вважати Олену Шумову (Супо-

ніну). Випускниця Одеської державної консерваторії ім. А. Нежданової (1953 р.) Олена Павлівна майже 40 років працювала викладачем в хормейстерів та бандуристів (1956–1995). Навчав постановки голосу також і чоловік О. Шумової – Анатолій Мішньов, який очолював Дрогобицьке музичне училище у 1959–1961 роках. У класі вокалу О. Шумової (Супоніної) навчалася Галина Теслюк – провідна солістка Заслуженого Прикарпатського ансамблю пісні і танцю України «Верховина» (1957–1968 рр.), Заслужений працівник культури України (1991 р.), яка згодом у 1968–2016-х роках працювала в музичному училищі на посаді ілюстратора та концертмейстера. Перший етап становлення засад академічного вокального співу характеризується також викладацькою діяльністю Марії Коробань (Київська державна консерваторія ім. П. Чайковського), Олега Цигилика (1967–1977 рр., випускник ЛДК ім. М. Лисенка), Богдана Щурика (1972–2016 рр., випускник ЛДК ім. М. Лисенка).

Наступний етап формування школи академічного вокального мистецтва в Дрогобицькому музичному училищі припадає на 80–90-ті роки ХХ століття. У мистецький заклад приходять на роботу викладачі, які спеціалізуються на навчанні студентів-вокалістів. Це – Лідія Хороб (Львівська державна консерваторія ім. М. Лисенка, 1983 р.), Галина Угрин (Львівська державна консерваторія ім. М. Лисенка, 1988 р.), Валентина Білас (Київська державна консерваторія ім. П. Чайковського, 1993 р.). Продовжують працювати О. Супоніна, Б. Щурик, Г. Теслюк, М. Коробань.

Важливою подією в навчальному процесі Дрогобицького музичного училища наприкінці 90-х років стало обрання студентами з хорошими вокальними здібностями додаткової кваліфікації «Диригування вокальним ансамблем», що спонукало дирекцію навчального закладу 2002 року відкрити при відділі «Хорове диригування» спеціалізацію «Спів» (Чумак, Сенік, 2023: 88). З 2007 року відділ «Спів» почав функціонувати як самостійний навчальний підрозділ.

З 2010 року в досвідчений педагогічний колектив прийшли молоді талановиті викладачі, які піднесли викладання дисципліни вокалу на новий рівень. Серед педагогів: Любов Павлінська, Ігор Конюшак, Андрій Боженський, Микола Юхименко. Студенти ж відділу дедалі частіше беруть участь у всеукраїнських та міжнародних вокальних конкурсах, стають лауреатами та дипломантами фестивалів.

Сьогодні відділ «Спів» Дрогобицького музичного фахового коледжу ім. В. Барвінського в

списку найпрестижніших і серед студентів, і серед абітурієнтів. Завдяки бажанню навчатися сольного мистецтва ціла когорта випускників продовжує вдосконалювати віртуозність свої професії у вищих навчальних закладах, після закінчення яких випускники стають провідними виконавцями як в Україні, так і за її межами. Гордістю відділу є Т. Шафранська (солістка Одеської національної опери), І. Янковський, В. Понайда (солісти Львівського національного академічного театру опери та балету ім. С. Крушельницької), Н. Тацишин (соліст Львівської національної філармонії), Н. Криській та Р. Герилів (солісти Львівського обласного академічного музично-драматичного театру ім. Ю. Дрогобича), А. Ільчук (українсько-американська співачка, викладачка вокалу та історії музики в навчальних закладах спеціалізованої та загальної музичної освіти США, членкиня Національної асоціації викладачів вокального мистецтва США, членкиня Національного почесного музичного товариства США – Pi Carra Lambda), Г. Смолій (соліст Льежської опери, Франція), В. Надточей (оперна співачка, Італія), М. Іваницька (Sofi Fraser) (вокалістка, композитор, виконавиця власних пісень, Флорида, США), І. Кіт (соліст Вроцлавської опери, Польща), Т. Хом'як (засновник та керівник приватної вокальної школи м. Торев'єра, Іспанія) (Чумак, Сенік, 2023: 89).

Окрему сторінку у формуванні академічного вокального мистецтва в регіоні становить творчий симбіоз Дрогобицького музичного фахового коледжу ім. В. Барвінського та Навчально-наукового інституту музичного мистецтва ДДПУ ім. Івана Франка. Кафедра музики і співу як самостійна структура серед одинадцятьох кафедр Дрогобицького державного педагогічного інституту була організована згідно з Наказом № 19 Міністерства освіти УРСР від 1 лютого 1960 року (з 1962 р. – музично-педагогічний факультет) (Мартинів, 2019: 132). Викладачі вокалу Одарка Бан-

дрівська та Олена Супоніна працювали за сумісництвом на музично-педагогічному факультеті. Богдан Щурик з 1972 року перейшов на основну роботу в тодішній ще Дрогобицький державний педагогічний інститут на посаду викладача кафедри методики виховання, співу, хорового диригування, водночас залишаючись сумісником в музичному училищі. Уроки вокалу для студентів відділу хорового диригування в музичному училищі тривалий час проводив Корнель Сятецький (декан музично-педагогічного факультету 1976–1987 рр., Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри народних музичних інструментів та вокалу у 2001 р., професор (2004 р.) ДДПУ ім. І. Франка) (Мартинів, 2019: 135). Значна плеяда викладачів музично-педагогічного факультету (сьогодні – факультет початкової освіти та мистецтва) навчалися в Дрогобицькому музичному училищі (І. Кліш, Б. Щурик, Є. Шуневич).

Висновки. Відділ «Спів» Дрогобицького музичного фахового коледжу ім. В. Барвінського можна справедливо вважати основоположником академічної вокальної освіти на теренах Франкового краю, який зумів органічно поєднати кращі музичні традиції шкіл Одеси, Києва, Львова. Чимало викладачів навчального закладу сприяли вдосконаленню мистецтва солоспіву, але вже у вищій школі – Дрогобицькому державному педагогічному університеті ім. Івана Франка. Більше того, функціонування навчальних структур, скерованих на оволодіння мистецтвом академічного співу, спонукало композиторів Дрогобицької організації НСКУ до написання творів сольного виконання. (М. Ластовецький, Л. Тур'яб, Р. Сов'як, О. Опанасюк). З'явилися також і методичні напрацювання щодо викладання та навчання мистецтва академічного співу (Є. Шуневич, І. Кліш, П. Турянський), упорядкування репертуарного списку (Л. Філоненко), музикознавчі розвідки про незаних авторів у царині вокальної музики (І. Кліш, У. Молчко, О. Німилович, Б. Щурик).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бермес І. Еволюція хорового руху на Дрогобиччині в контексті розвитку культури Галичини (від «весни народів» до 1942 р.). Вид. 2-е, доповнене, перероблене: підручник. Дрогобич : Коло, 2003. 198 с.
2. Бурбан М. Українські хори та диригенти. Дрогобич : Посвіт, 2007. 672 с.
3. Душний А., Боженський А. Дрогобиччина як наукова інституція баянно-акордеонного руху України ХХІ століття. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Зб. наук. пр.: наук. зап. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Упоряд. В. Г. Виткалов; редкол.: А. Г. Баканурський, С. В. Виткалов, О. М. Гончарова та ін.; наук.-бібліогр. редагування наукової бібліотеки РДГУ. Рівне : РДГУ, 2014. Вип. 20. Т. 1. С. 311–316.*
4. Книга протоколів Музичного товариства імені Миколи Лисенка (1922– 1939 рр.) / упор. Яким Горак. Львів : Априорі, 2019. 756 с.
5. Мартинів Л. Етапи професіоналізації музичного життя Дрогобиччини. *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.* Львів: НМА ім. М. Лисенка, 2019. 400 с. URL: <http://conservatory.lviv.ua/wp-content/uploads/2019/03/martyniv-l.-avtoreferat.pdf>.

6. Нижанковський З. Концертове турне М. Менцінського в користь захоронки в Дрогобичі. *Дрогобиччина – земля Івана Франка*. Т. І. Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто. 1973. С. 648–650.
7. Созанська-Климків Г. І з талантом, і вродлива, тільки доля нещаслива. *Дрогобиччина – земля Івана Франка*. Т. II. Нью-Йорк – Париж – Сідней – Торонто. 1978. С. 576–578.
8. Часопис «Діло», № 37 від 22.05.1923 р.
9. Часопис «Українське слово». № 122 від 17.05.1916 р.
10. Чумак Ю., Сенік О. Дрогобицький музичний коледж імені Василя Барвінського : проєкція з минулого в сучасне: монографія. Видання друге доповнене і перероблене. Дрогобич : Посвіт, 2023. 208 с., іл.

REFERENCES

1. Bermes, I. (2003). *Evolutsiia khorovoho rukhu na Drohobychchyni v konteksti rozvytku kultury Halychyny (vid Vesny Narodiv do 1942 roku)*. Vydannia 2-he, dopovnene, pereroblene: pidruchnyk. [The Evolution of the Choral Movement in Drohobych City and County viewed in the context of the development of Galician culture (from the Spring of Nations to 1942. 2nd edition, revised and expanded: a textbook]. Drohobych : Kolo. 198 pages. [in Ukrainian].
2. Burban, M. (2007). *Ukrayinski khory ta dyrygenty*. [Ukrainian Choirs and Choir Conductors]. Drohobych : Posvit. 672 pages. [in Ukrainian].
3. Dushnyi, A., Bozhenskyi, A. (2014) *Drohobychchyna yak naukova instytutsiia baianno-akordeonnoho rukhu Ukrayiny 21ho stolittia*. In: *Ukrayinska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku*. Zbirnyk naukovykh prats: naukovy zapysky Rivnenskoho Derzhavnogo Humanitarnoho Universytetu. Uporiadnyk: V. H. Vytkalov; redkolegiia: A. H. Bakanurskyi, S. V. Vytkalov, O. M. Honcharova ta inshi.; naukovo-bibliografichne redaguvannya naukovoyi biblioteki RDHU. [Drohobych city and county as an academic institution of the accordion and button accordion movement in the 21st century Ukraine. In: *Ukrainian Culture: its Past, its Present, and its Evolutionary Trends. A collection of academic papers: Academic Bulletin of Rivne State Humanitarian University (RDHU)*. Compiled by V. H. Vytkalov; Editorial Board: A. H. Bakanurskyi, S. V. Vytkalov, O. M. Honcharova et al.; academic and bibliographical editing performed by the RDHU Academic Library]. Rivne : RDHU. Issue 20. Volume 1. Pages 311–316. [in Ukrainian].
4. Horak, Y. (compiler). (2019). *Knyha protokoliv Muzychnoho Tovarystva imeni Mykoly Lysenka (1922–1939)*. [Minutes of Meeting of the Mykola Lysenko Musical Society (1922 to 1939)]. Lviv : Apriori, 2019. 756 pages. [in Ukrainian].
5. Martyniv, L. (2019) *Etapy profesionalizatsii muzychnoho zhyttia Drohobychchyny. Kvalifikatsiina naukova pratsia na pravakh rukopysu*. [Stages of professionalisation of the musical life in Drohobych City and County. A research project covered by a manuscript copyright]. Lviv: Mykola Lysenko National Musical Academy. 400 pages. URL: <http://conservatory.lviv.ua/wp-content/uploads/2019/03/martyniv-l.-avtoreferat.pdf>. [in Ukrainian].
6. Nyzhankovskyi, Z. (1973) *Kontsertove turne Modesta Mentsynskoho v koryst zakhoronky v Drohobychi*. In: *Drohobychchyna–Zemlia Ivana Franka*. [A charity concert tour by Modest Mentsynskyi to the benefit of a kindergarten for the poor in Drohobych. In: Drohobych City and County: the Homeland of Ivan Franko.] Volume 1. NYC–Paris–Sydney–Toronto. Pages 648 to 650.
7. Sozanska-Klymkiv, H. (1978). *I z talantom, i vrodlyva, tilky dolia neshchaslyva*. In: *Drohobychchyna–Zemlia Ivana Franka*. [Talented and beautiful but always lacking luck. In: Drohobych City and County: the Homeland of Ivan Franko.] Volume 2. NYC–Paris–Sydney–Toronto. Pages 576 to 578.
8. *Dilo* (a periodical), Issue 37 dated the 22nd of May, 1923.
9. *Ukrayinske Slovo* (a periodical), Issue 122 dated the 17th of May, 1916.
10. Chumak, Y., Senyk, O. (2023) *Drohobyttskyi Muzychnyi Kolledzh imeni Vasyliia Barvinskoho: proektsiia z mynuloho v suchasne: monografiia*. Vydannia druhe dopovnene i pereroblene. [Drohobych Vasyl Barvinskyi Musical College: a walk down the memory lane, from the past into the present: a monograph. Second edition, revised and expanded]. Drohobych : Posvit. 208 pages with illustrations. [in Ukrainian].